

# Eesti Majandus

Tööstuse, kaubanduse ja rahanduse ajakiri

---

7. köide Tallinnas, teisip., 29. dets. 1925. Nr. 51/52 (145/146)

---

## Sisuu:

Toimetuse kommentaar

V.: Riigiettevõtete eraalusele üleviimise põhi-  
jooned.

Ülevaade põllumajandusliste laenude liikumi-  
sest Eesti Pangas 1924/25. a.

Maarendihinnad 1925. a.

Sise- ja väljamaa kroonika

Isiklikud teated

Teated ettevõtete tegevusest

Raha- ja kaubaturu ülevaated

**Ilmub kord nädalas**

**Väljaandja: Eesti Majanduspoliitiline Selts, Tallinnas**

# AKTSIA SELTS TALLINNA LAEVA ÜHISUS

Laevaomanikud ja laevaagendid.

**Peakontor:** Tallinn, Merepuiestee Nr. 5, Kõnetraadid 9-52, 10-93 ja 2-66.

**Osakonnad:** Narvas, Pärnus ja Baltiskis. Telegr. aadr. peakontoril ja osakond. „LAEVANDUS“.

**Süte ladu:** Auru- ja sepaõed ja koks ladus ning sadamas, mõõdukate hindadega alati saadaval.

**Laevatarbeainete kauplus ja ladu:** Sadama tän. Nr. 3, kõnetraat 5-39.

**Laeva parandustöökofjad:** Suur Batarei tän. Nr. 18, kõnetraat 10-80.

## Ekspeditsiooni ja transporti äri Joh. Pitka & Pojad

(omanik A/S. TALLINNA LAEVA ÜHISUS)

Kaupade tollimine ja transporteerimine. Kauba saadetuste inkasso ja kinnitamine. Töö kiire ja korralik. Agendid kõigis tähtsamates linnades kodu- ja väljamaal. — STOTT liini Liverpool-Tallinn ja CANADIAN PACIFIC liini esitajad. — — — Otsepiletid Ameerika.

**TALLINN, Merepuiestee Nr. 5.** Telegr. aadr.: **Pitkas-Tallinn.**

Kõnetraadid: kontoris 2-66, 9-52 ja 10-93. Tollimajas 22-55.

# Eesti Rahvapanga

**arvete seis 30. novembril 1925. a.**

### AKTIVA.

Kassa ja jooksev arve teistes pankades . . . . .	1.388.382,97
Vääripaberid ja väljamaa raha . . . . .	566.053,14
Aktiv laenud . . . . .	94.995.077,30
Korrespondendid . . . . .	15.608.764,32
Osamaksud teistes asutustes . . . . .	433.000,—
Garantide deebitorid . . . . .	13.212.379,—
Riiklised laenud . . . . .	126.932.124,—
Kinnis- ja vallasvarad . . . . .	12.309.107,57
Muud aktivad . . . . .	4.912.824,10
Ärikulud, ning makstud ja komisjon 0/0 0/0 . . . . .	8.046.156,45
Liikmete kohustused . . . . .	12.950.000,—
	<b>291.353.868,85</b>

### PASSIVA.

Osa- ja muud kapitalid . . . . .	13.031.690,44
Hoiusummad . . . . .	47.966.139,87
Passiv laenud . . . . .	37.821.640,50
Korrespondendid . . . . .	10.310.427,49
Garantid . . . . .	13.212.379,—
Riigikassa ja tagasimakset. riiklised laenud . . . . .	136.040.202,50
Muud passivad . . . . .	9.005.184,46
Saadud 0/0 0/0 ja komisjon . . . . .	11.016.204,59
Liikmete lisavastutus . . . . .	12.950.000,—
	<b>291.353.868,85</b>

**Juhatus.**

# EESTI MAJANDUS

## TÖÖSTUSE, KAUBANDUSE JA RAHANDUSE AJAKIRI

Tellimise hind: aastas Emk. 1000.— Väljamaale Emk. 2000.—

pooleaastas " 500.— " " 1000.—

Toimetuse aadress: Pikk tänn. 40, Tallinnas, tel. 29-39 Talitus: Lai tänn. 38, Graafiline Ühing „Kiri“. Telef. 18-66

7. köide. Tallinnas, teisip., 29. dets. 1925. Nr. 51/52 (145/146)

Sisu: Toimetuse kommentaar. V.: Riigiettevõtete eraalusele ülevõimise põhijooned. Ülevaade põllu- majandusliste laenude liikumisest Eestis Pangas 1924/25. a. Maarendihinnad 1925. a. Sise- ja väljamaa kroonika. Isiklikud teated. Teated ettevõtete tegevusest. Raha- ja kaubaturu teated.

Tallinnas, 28. detsembril 1925. a.

**Eesti suurtööstuse bilanss.** Tööstuse finanseerimise küsimust on meil seni käsitatud peaaesjalikult Eesti panga laenupoliitika, teiste sõnadega emisjonipoliitika seisukohalt, ja on viimasel ajal üldiselt tunnustatud tõeasjaks saanud, et Eesti pangal võimalused tööstuse laialaualtuseks finanseerimiseks puuduvad. Meie tööstuse rahanduslist seisukorda tööstuse enese seisukohalt on puudutatud peaaesjalikult ainult üksikute ettevõtete bilansside arvustustes. Ka siin on seda tehtud enamalt jaolt välja minnes nende ettevõtete vahekorras Eestis Pangaga. On iseenesest arusaadav, et niisugune küsimuse käsitlemine ainult väikse osa tööt päevalgele võib tuua. Et meie suurtööstuse rahandusseisukorra peale üldiselt vähegi valgust heita, oleme alamal kokku võtnud 37 tähtsama tööstusliku aktsiaseltsi bilansid 1922. ja 1924. aasta lõpuks. Sellest ettevõtete arvust on arvatavasti küll, et tööstuse üldist rahanduslist seisukorda valgustada, kuigi kokkuvõttes puuduvad rida suuremaid ettevõtteid, kes kas oma bilanssi ei ole avaldanud ehk kes vahepeal likvidatsiooni on sattunud, või lõpuks kaubandus-tööstusliikude sega-ettevõtete laadi kannavad. Nende ettevõtete üldbilanss seisib koos järgnevatest tähtsamatest summadest (milj. mrk.):

	1924	1922	Juurdekasv
Kapitalid . . . . .	1321,9	638,9	+ 683,0
Võlad . . . . .	6302,1	4270,2	+2031,9
Kasu . . . . .	36,0	106,7	- 70,7
Liikumata ja liikuv vara . . . . .	2291,5	1267,1	1024,4
Kaubad ja materj. . . . .	2960,2	2444,9	515,3
Deebitorid . . . . .	2174,6	885,2	1289,4
Bilanss . . . . .	8493,7	4939,7	3554,0

Seletuseks olgu juurde lisatud, et kapitalid võimalust mõõda on võetud ilma

amortisatsiooni kapitalita ja et üldbilansist on eraldatud samuti võimalust mõõda garantii-laenud, mis bilansi mõlemal pool ilmuvad. 1922. a. bilanssi on võetud, et võrdlust võimalikuks teha, 1923. a. arvud Tartu pärmivabriku ja Vene-Balti tehase kohta, kus 1922 aasta bilansid saadaval ei olnud.

Sellest kokkuvõttest järgneb, et ettevõtete võlad 1924. a. lõpul kaugelt suuremad olid kui nende ettevõtete tegevus-kapital aktivas, mis kokku annab (kaubad, materjalid ja deebitorid) ümmarguselt 5 miljardi marka. Olgugi, et ettevõtete sissesead ja liikumata varandus suuremal osal juhtumistest veel ümberhindamata on ja nad enesest palju suuremaid väärtusi kujutavad, kui praegune bilanss näitab, järgneb omegi ka sellest kokkuvõttest, et ettevõtete sisseseaded ja liikumata varandus jooksvate lühikeseajaliste võlgadega koormatud on, teiste sõnadega, need viimased on ebalikviidsete tagatistega kindlustatud, mis eeskätt just ettevõtetele enestele kardetavaks võib saada. Nii ei ole lugu mitte ainult üksikute tehastega, vaid Eesti tööstusega kogu tema ulatuses.

Tööstusettevõtte bilanssi võib vaevalt-vaevalt vastuvõetavalt likviidseks nimetada kui tema jooksvad võlad ei ulata üle tegevuskapitali summa. Sellest seisukohalt vaadates ei ole meil peaaegu ühtegi tööstusharu, kus bilanss selles mõttes lubatud piirides oleks.

Mujal ilmas aga on nõudmised tööstusettevõtte bilansi vastu palju suuremad ja näiteks alles hiljuti otsustati „Vickers Ltd.“ saneerimisele asuda, vaatamata selle peale, et ettevõtte üldbilansist 32 milj. nlstrl. suuruses ainult 7 milj. nlstrl. fundeerimata



võlad olid ja et tema omad kapitalid üle 20 milj. nlsrl. ulatasid.

Kui nüüd bilansside kasvamist viimase kahe aasta jooksul, s. t. pärast seda, kui üldine inflatsioon ja ülesehituse ajajärk juba oma haripunkti üle oli jõudnud, lähemalt vaadelda, siis selgub, et arenemise tendents niisugune on olnud, millest järeldada võib, et seisukord halvenemas on. Ettevõtete omad kapitalid on küll kasvanud enam kui 100%, kuid sellest ei ole jätkunud isegi liikumata ja liikuva vara muretsemiseks, sest kapitali kasvamisele 683 milj. suuruses vastab liikumata ja liikuva vara kasvamine 1024,4 milj. suuruses. Küsitavaks jääb muidugi, kas meil aktiiva pooltel tegemist ei ole lihtsate ümberhindamistega.

Ettevõtete võlg on samal ajal kasvanud üle 2 miljardi, kuna aga kaupade ja materjalide väärtus ning deebitorid ainult 1800 milj. on kasvanud. Nii tuleks otsekohe järeldada, et jooksvaid võlgu on tehtud sisseseadete muretsemiseks.

Siin tekib eriti huvitav küsimus nende allikate kohta, kust tööstuse finanseerimiseks tarvitud summad on võetud. Muidugi ei ole selleks kuigi palju andmeid olemas, kuid mõnda nähtust võib siiski märkida.

Eesti Panga laenuid suurtööstusele tegid välja 1924. a. lõpul 1534,8 milj. mk. ja 1922. a. lõpul 843,0 milj. mk. Kui isegi oletada, et kõik need laenuid on läinud just nende 37 ettevõtte finanseerimiseks, mille bilansid eelpool kokku on võetud, mis aga igatahes mitte tööle ei vasta, siis leiame, et suurtööstuse üldvõlgade kasvamisele 2 miljardi mk. suuruses vastab tööstuse võlgade kasvamine Eesti Pangas 690 milj. marga suuruses, teiste sõnadega – Eesti Panga osa suurtööstuse ettevõtete finanseerimises pidi kõige paremal juhtumisel olema alla  $\frac{1}{3}$  nende üldvõlgade juurdekasvust.

Teiselt poolt võisid Eesti Panga krediitid suurtööstusele 1924. a. lõpul välja teha milte üle  $\frac{1}{4}$  kogu suurtööstuse peale tehtud võlgade summast (1535 milj. mrk. 6302 miljonist). Tegelikult peaks see summa aga kaugelt vähem olema, sest teada on, et just suurettevõtted, kelle võlad tähtsama osa tööstuse üldvõlgadest välja teevad, Eesti Pangast nimetamisväärilist krediiti ei ole saanud. Märkida võiks siin näiteks paberitööstust, kelle üldvõlad ulatavad üle 900 milj., puutööstuse ettevõtetest A/s. „M. Lut-

her'i“ võlgadega ligi 500 milj. ja tekstiiltööstuses „Krenholmi“ võlgadega 1150 milj., mis-sugustest summadest Eesti Panga summad ainult kõige väiksemat osa tohiks etendada.

Teiste pankade laenuid ulatasid 1924. a. lõpuks umbes 3 miljardi margani. Vaevalt võiks arvata, et sellest summast suurem protsent tööstusettevõtetele on antud, kui Eesti Pangast, üle 1 miljardi ei tohiks need summad kuidagi tõusta.

Nii tuleb avalikuks, et Eesti pankade kaudu eelpoolloodud suurtööstuse ettevõteteid tinanseeritud on kõige rohkem  $2\frac{1}{2}$  miljardiga 6,3 miljardilise üldsummast. Ülejäänud osa peab koos seisma ettevõtete võlgadest sise- ja väljamaale. Arvame, et meie palju ei eksi, kui väljamaa osa selles viimases summas suuremaks arvame kui sisemaa oma.

Nii on väliskapital meie suurtööstuse ettevõtetes ja nende heas käekäigus tähtsal määral huvitatud ja tuleb tõsiselt selle peale mõelda, et see kapital siin ennast renteeriks ja mitte tagasi tõmbama ei hakkaks, sest see tähendaks kahtlemata kogu meie tööstuse kokkuvarisemist. Iseäranis roosiline meie seisukord selles mõttes ei ole, sest ettevõtete kasud näitavad langevat tendentsi ja ei ulata 3%-ni isegi praegustest naeruvääriliselt madalalt hinnatud kapitalidest, kusjuures eriti meele peab pidama, et siin „kasude“ all kokku on võetud mitte ettevõtetes makstud dividendid, vaid kasu, mis ametlikkudes bilanssides maksuametite jaoks arvestakse ja kust suurem osa läheb muudeks ülesanneteks kui dividendide maksmiseks, eriliselt aga riigimaksudeks.

Eeltoodud andmete järele tuleb meie tööstuse rahanduslist seisukorda kriitiliseks pidada ja peab imestama seda kergust, millega tööstuse maksustamise ja teisel teel koormamise küsimusi meie vastutavates ringkondades lahendatakse.

Meil ei ole praegu käepärast andmeid nende summade kohta, mis suurtööstus maksude näol samal ajal, kus ta ise kõige suuremates rahalistes raskustes võitleb, riigikassasse on maksnud, kuid peaks vist enam-vähem selge olema, et need summad tähtsal määral kaasa on aitanud tööstusettevõtete üldise võlakoorma kasvamisele, ja tuleks sel alal igatahes edaspidi ettevaatust soovitada, sest muidu võib kana kuldmunade munemise üldse järgi jätta. Peab eriti meele pidama, et Eesti rahvamajanduse suurtööstust mitte üksi maksude saamiseks ei tarvita, vaid et suurtööstusel palju suurem ülesanne on täita, rahvamajanduse üld-



bilansi tasakaalus hoidmiseks niihästi sismaal kui ka eriti väljamaa vastu, sest teavasti on Eesti suurtööstus peaaegalikult eksport-tööstus ning peab selleks jääma seni kui ta olemas on.

## Riigiettevõtete eraalusele üleviimise põhijooned.

v.

Viimasel ajal on püüd kõiki riigiettevõtteid võimalikult eraalusele üle viia, ehk vähemalt nii organiseerida, et võimalus oleks iseseisva operatsiooni-kapitaliga töötada selle asemel, et üksikasjalistest krediitidest ära rippuda. Nii on alles hiljuti 1922. a. vastu võetud riigi turbatööstuse põhimäärused uuesti esitatud riigikogule, et nendes läien- dusi ja põhimõttelisi muudatusi ette võtta; sellele järgneb arvatavasti ka riigi põlevkivi- tööstuse põhimääruste muutmine; esimest korda on esitatud riigikogule riiklise metsa- tööstuse põhimäärused; viimasele järgnevad arvatavasti ka sadamatehaste, laevasõidu- ameti ja t. põhimäärused, kes praegu ope- ratsiooni-kapitali alusel töötavad, ja tahe- takse viia operatsiooni alusele ka sõjaväe arsenal.

Enne kui niisuguseid põhimõttelisi ümber- korraldusi riigiettevõtetes teha, peab kind- laks tegema riigiettevõtete olemasolu mõtte.

Riigiettevõtted peavad tegema riigile tar- vilisi töid järgmistel juhtumistel:

1) Kui riik tahab mõnesugustel mõjuva- tel põhjustel teatud ettevõtteid oma käes hoida sellepeale vaatamata, kas riigiettevõtetes tööd kallid tulevad ehk ei; niisugused ettevõtted võiks olla näiteks: sõjaväe-, raudteetöökojad, laevasõidumet, post, telegraaf, tele- fon j. t.

2) Kui riik tahab mõnesuguseid töö- tussaaduseid monopoliseerida, et sel- lest endale iseäralist tuluallikat luua; nii näiteks oli Venemaal viina mono- pol, Austrias soola jne.

3) Kui riik tahab oma ettevõtete kaudu tähtsaid saaduseid turule lasta üldiseks tarvitamiseks, ehk eraettevõtete saa- duste hindu reguleerida, kui need liiga kõrged peaks olema, nii et see võiks rahvamajanduse peale halvavalt mõ- juda; need saadused on kütteained ja muud energia allikad, nagu kosed. Sellejuures peavad riigiettevõtted just samasugusele alusele seatud olema, kui eraettevõtted, et esimeste saaduste

hinnad mitte kunstlikult alandatud ei saaks; niisugused ettevõtted võiks olla meil Eestis põlevkivi-, turba- ja metsatööstused ning kosed.

Kõik eelpool nimetatud tingimused, mille põhjal riik on õigustatud omal algatusel töid korraldama, on iseenesest kaunis sel- ged ja vastavalt nende nõuetele talitamine ei ole Eestis suuri lahkarvamisi sünnitanud peale viimase juhtumise (p. 3).

Vaadeldes turba- ja põlevkivitööstuse põhimääruseid, leiame, et nad loovad hoopis teistsugused töõtingimused, kui need on era- ettevõtetes, mis järgmises avaldub:

1) Mainitud tööstuste põhimääruste § 5. järele loetakse põhikapital protsentide- ta laenuks, mis tuleb tagasi maksta ühesuurustes summades 50 aasta jooksul; teadu pärast ei saa eraette- võttjad kusagilt kasutada mitmed sajad miljonid margad ilma protsentideta, vaid on sunnitud maksma kõrget % laenude eest ja on rõõmsad, kui seda üldse saavadki.

Et seda viga tulevastes määrustes parandada, peab riigiettevõtetesse ma- hutatud kapitali arvestama vähemalt 6%-ga, sest kapital peab ikka oma % saama, nagu tööline oma palga, kuna kapital midagi muud ei ole kui konserveeritud tööjõud.

Väga võimalik, et tööstuse arene- mise aastatel sissepandud kapital ühtegi kasu ei annud, vaid nõudis veel uue kapitali sissemahutamist; see aga ei muuda asja, kuna maksimaa- jäanud %-% tulevad võlale juurde lisada, selleks, et kord ära tasuda tervet võlga ühes protsentidega, kui tööstus elujõuline saab olema.

2) Mõlemad tööstused on mainitud põhi- määruste § 4. järele vabad igasugus- test avalikkudest riigi-, äri- ja töö- tusmaksudest; need maksud ja kõrged panga %-did kapitali eest koorma- vad eraettevõtteid ja sünnitavad ees- õigustatud seisukorra riigiettevõtetele, mis võimaldab viimastele mitte-õig- laselt odava hinnaga oma saaduseid müüa, seades sellega eraettevõtja või- matusse seisukorda.

3) Mainitud põhimääruste § 11. järele loetakse juhatuse liikmed niisama ka teised ametnikud riigi teenistuses ole- vateks, mis aga võimaldab nimetatud ametnikkudele vähema palga mak- mist, kuna peetakse silmas riigi- ametniku eesõigustatud seisukorda ja

pensiooni saamise võimalust; eraettevõtja ei saa aga garanteerida oma ametnikule vastavaid hõlbustusi ja on sunnitud oma teenijatele suuremat palka maksma.

Tulevikus peaks aga see anormaalsus põhimäärustest kaduma ja ametnikke ja teenijaid riigiettevõtetes mitte riigiteenistuses olevateks lugema, mis oleks ka neile vastuvõetavam, sest et võimaldab kõrgema palga saamist.

Kõik need eelpool ettetoodud soodustused ei saa sugugi kaasa aidata selleks, et eraisikud sise- ehk välisriikidest saaks oma kapitali mainitud tööstus-harudesse mahutada. Kas oleks aga see viimane võimalus kooskõlas Eesti riigi huvidega? Vaevalt küll mitte, sest vastasel korral oleks riik sunnitud nimetatud tööstus-harusid arendama üksi, seega kütteainete valmistamist monopoliseerides, milleks aga riigil vaevalt raha jatkaks; pealegi ei ole selleks ka ühtegi hädalikku tarvidust.

Olgugi, et „põhimäärused“ muus asjas seavad riigiettevõtted ühisele alusele eraettevõtetega, jäävad siiski esimesed tegelikult eesõigustatud seisukorda võrreldes viimastega, kuna riigiasutused esimestele vastutulelikumad on, nii näiteks:

- a) ei sünni kontsessiooni-maksu sissenõudmine ühesugustel tingimistel eraettevõtetega;
- b) kogukonna maksudes püütakse ka riigiettevõtteid eesõigustatud seisukorda seada, missugused maksud aga eraettevõtetele õige koormavad on (1 — 2% läbikäigust);
- c) riigivaranduste realiseerimiseks antakse jällegi riigiettevõtetele eesõigus, niisama ka riigi käest tellimiste saamises;
- d) igasuguste laenude saamiseks Eesti Pangast on riigiettevõtted eesõigustatud seisukorras ja nendele tuldakse võimalikult iga kord vastu, kuna aga eraettevõtjatel asjaajamine pankadega mitte nõnda hõlsalt ei sünni.

Tulevaste riigiettevõtete põhimääruste muutmise juures peaks ka kõiki mainitud olusid arvesse võtma ja võimalikult ühine õiglane vahekorraldama era- ja riigiettevõtete vahel; nimetatud korra juures sünniks saaduste omahinna kalkuleerimine ühesugustel reaalsel alustel ja oleks ka saaduste turuhindadel tõeline väärtus olemas, mis võimaldaks ühesugustel alustel teineteisega konkureerimist.

Kui aga valitsusel tähtis on mõnede produktide hindu reguleerida, siis võib ta

seda teha tollidega, ja odavamana krediidi võimaldamisega sellele ettevõttele, kellele küttematerjalide hinnad liiga kallid on, et väljamaa saadustega konkureerida võiks; igatahes sünniks siis niisugune toetamine valitsuse poolt lahtiste silmadega, kuna praeguse korra juures sünnib odavate kütteainete andmine riigiettevõtete poolt füüsiliselt pimedalt, kusjuures nimetatud ainete tarvitajateks sagedasti need tehased on, kes vahest selleks kõige vähem tarvidust tunnevad ja kes võiks kütteainete eest kallimat hinda maksta praegustegi turuhindade juures.

Väide, nagu oleks mõttetu riigil oma ettevõtelt nõuda avalikke riigi-, äri- ja tööstusmaksu, kuna selle arvestamine sünnitaks ilmaegset töö, sest nii kui nii läheb kõik ülejääk riigile tagasi puhtakasu näol, ei ole õige: niisugune kord oleks arusaadav, kui riik pea ainukene oma ettevõtete saaduste tarvitaja on, nii nagu see enamaltjaolt riigi trükikojas, arsenaalis ja raudteetöökodades valmistatud saadustega sünnib. Kuid riigi ettevõtted, kes saadavad oma saaduseid turule, vabalt kõikide tarvituseks, nagu eraettevõtteidki, peavad töötama viimastega ühesugustel tingimistel, sest muidu oleks see õige pildi varjamine, mis võib eratööstust hoopis hävitada ja riigile seega määramata suurt kahju sünnitada.

Teiseks tähtsaks küsimuseks on riigiettevõtete juhatuse koosseisu ja kohustuste kindlaksmääramine; kui vanad riigi põlevkivi- ja turbatööstuste põhimäärused nõudsid vähemalt kolme direktorit, kes pidid kollegiaalselt koguni jooksvaid asju ajama, näevad uued turbatööstuse põhimäärused ainult üht direktorit ette, kelle kätte kõik võim on antud.

Kui enne riigi põlevkivitööstuse juhatuses väga selle vastu oldi, et kolme direktori vahel kohustused saaks kindlaks määratud erilistes instruksioonides vastavate alade järele, nagu seda nõudsid ka mitmed riigi põlevkivitööstuse nõukogu liikmed, siis on nüüdne hüpe kollegiaalsest alusest ainuvalitsusse liiga järsk ja mitte otstarbekohane.

Ükski mõistlik inimene ei saa kaitsta kollegiaalset jooksva asjade ajamist juhatuses, kuid vähemalt on tarvilik, et igal direktoril oleks vastav ala, mille eest ta vastutab; peadirektoril võib koguni see õigus olla, et oma tahtmist läbi viia ka teiste direktorite vastuseismisel, kuid viimasel juhtumisel peaks nõukogu sellest informeeritud olema, kui asja tähtsus ja üks direktoritest seda nõuab. Jätta aga mitme-



saja miljonilise väärtusega tööstuse juhtimist ühe mehe kätte, kes üksinda nõukogu ees seletust annab oma tegude ja ettevõtte üle, on väga kahjulik tööstusele: kõige parema tahtmise juures asjale kasulik olla võib ühe direktori seisukoht teise direktori seisukohast lahkuminev olla, ja nõukogu ei saaks sugugi põhjusemõttelised lahkavamistest avalikult informeeritud, vaid tal tuleks ainult ühe direktori seisukohaga rehkendada; et nõukogu liikmetel vähe võimalust on tööstusse niivõrd tungida, et iseseisva seisukoha võtmiseks küllaldaseid aluseid oleks, on vaevalt usutav. Selle läbi võib tekkida niisugune seisukord, et juhatuse ja nõukogu ühemeeliselt võivad hoopis vale sammude tööstuse juhtimises teha, mida pärast vahest enam sugugi parandada ei saa. Sellejuures ei saaks ka mitte ära jääda igasugused mitteavalikud mõjuvaldamised väljastpoolt nõukogu liikmete ja ministrite peale, mis asja palju keerulisemaks teeb, kui igakülgne avalik asja läbi harutamine juhatuse ja direktorite ning nõukogu liikmete vahel. Ka üheski eraettevõttes ei ole igal korraldajal direktoril seda võimu, mis tahetakse anda uute põhimäärustega turbatööstuse direktorile; kui aga täieline võim on ühel korraldajal direktoril olemas, siis on tema ka kas ettevõtte pärisomanik ehk üks peaaktsionäridest, kes oma varandusega ise vastutab oma korralduste eest. Millega vastutab aga riigiettevõtte direktor temale usaldatud varanduse ja oma tegude eest? Kas ka oma varandusega?

Kolmandaks peaks selgusele jõudma, kas on otstarbekohane, et kolm riigiettevõtet, kes nii lähedalt oma ülesannetega seotud on nagu riigi põlevkivi-, turba- ja metsatööstused, peavad iga üks oma rada sammuma? Kas ei oleks parem, kui kõik need küsimused, mida peavad iga riigiettevõtte kohta tema jaoks määratud nõukogud otsustama, saaks ühendatud ühtlase küttepoliitika teostamise mõttes ühte üldisesse nõukogusse?

Sarnasest ühisest nõukogust saaks palju kasu:

1) Küttematerjali muretsemise küsimused, mis igas riigis tähtsam majandusline ülesanne, saaks plaanilikult ette valmistatud, läbi harutatud ja otstarbekohaselt ära otsustatud seega, et majanduslikult kõige kasulikumalt saavad küttematerjalide muretsemise ülesanded mainitud riigi ettevõtete ja eraettevõtete vahel ära jaotatud. Et kütte-

materjalide muretsemine ja jaotamine praegu rahuldav oleks, ei või öelda, sest sel ajal kui põlevkivi järele suur tung on, nii et kaevandused seda rahuldada ei saa, seisavad meil 40.000 kantsülda puid minevast aastast saadik tarvitatamata ja põletatakse metsades mitte üksi puude oksid ära, vaid ka haava puid, mis tarvitajaid ei rahulda parema küttematerjali kõrval. Kui meie iga aasta sunnitud oleme teatud normi metsa maha raiuma, kuna üleaja metsa ülevaheldamine riigile kahjulik on, siis ei pruugi meie veel mitte ilma asjata põlevkivi välja võtta, kuna põlevkivi maapõuses olles ühegi kulgaseotud ei ole.

- 2) Üldine nõukogu, harutades kõiki neid küsimusi, mis nimetatud kolme ettevõtte põhimäärustes iga üksiku nõukogu kohuseks tehtud, saaks oma otsuseid rohkem kooskõlastama, üksikute juhatuste tegevust üldiste instruksioonide järele juhtima ja rohkem võimalust leidma tööstuste küsimustega tegemist teha, kuna sagedamini tuleb koos käia, mis juba isegi aitab rohkem huvi asja vastu äratada, pealegi saaks ka aineliselt üksikutele nõukogu liigetele nõukogust osavõtmise kasulik olema, kuna saaks aastas märksa suurem olema istangute arv ning ka puhtast kasust osasaamine oleks rohkem võimaldatud.
- 3) Nõukogul peaks eriliselt järgmised ülesanded olema:
  - a) õiglase kütte-poliitika teostamine riigis ja kütteinete tarvituse kindlaks määramine.
  - b) iga ettevõtte arenemise üle valvamine kindla ja selge plaani järele, kui see on; ja kui seda veel ei ole, siis selle plaani nõutamine.
  - c) tööliste ja ametnikkude palkade üldine normeerimine.
  - d) erakorraliste krediitide üle valvamine, et nad otstarbekohaselt saaks ära kasutatud üksikutes ettevõtetes.
  - e) juhatustele instruksioonide andmine ja tööstuse ametnikkudele instruksioonide kinnitamine juhatuse ettepanekul.
  - f) alluvate riigi ettevõtete juhatuste poolt kokkuseatud aasta eelarvete ja aruannete läbivaatamine ja kinnitamiseks ettepanemine vabariigi valitsusele.



- g) arvepidamise ühtlustamine, kontroleerimine ja revideerimine.
- h) uute katsete ja uurimiste toimetamine-korraldamine üksikute ettevõtete läbi ja selleks iseäraliste krediidide nõudmine; katsete, uurimiste ja tööstuse andmete teatavaks tegemine, selleks et erakapitali Eesti tööstusest huvitada.

Et nõukogule seega suured kohustused peale pannakse, siis ei või seda ülesannet nõukogu rahuloldavalt teosiada, kui tema liikmed endiselt mitte kindla teenistusega seotud ei ole; vähemalt nõukogu esimees peab kindlas riigi teenistuses olema, kuna teised liikmed võivad olla ka lahtised, kes ainult nõukogu koosolekutest osa võtavad; sellejuures oleks soovitatav, et nõukogu liikete hulgas oleks kolm eriteadlast, vastavalt üks eriteadlane iga ettevõtte jaoks ja üks jurist; nõukogus peab ka kindla riigiteenistusega seotud raamatupidaja olema, kes ühtlasi oleks ka nõukogu asjaajaja. Nõukogu esimees ja pearaamatupidaja määratakse ametisse kaubandus-tööstusministri ettepanekul vabariigi valitsuse poolt; niisugune kord on maksev ka Rootsi koskede valitsuses.

Seega olen nende kolme tähtsa põhimõttelise küsimuse üle oma arvamise avaldanud. Mis puutub aga vähem tähtsatesse küsimustesse, siis on nendel vähe tähtsust üldise asja peale, kuidas nad ka ära otsustatud ei saaks. Arvan siiski veel üht küsimust puudutada, nimelt puhtakasu jaotamist. Siin võiks ainult eritasu tööstuse ametnikkudele ja nõukogu liigetele, tööliste olukorra parandamise ja tagavara kapitali  $\frac{0}{10} \frac{0}{10}$  kindlaks määrata, kuna ülejäänud summa iga aasta võiks isemoodi ära jaotatud saada, nii nagu seda riigi ja tööstuse huvid nõuavad.

Avaldan lootust, et kui vastavalt siin ettefoodud põhimõtetele nimetatud kolme ettevõtte põhimäärused saaksid ümber töötatud, siis vaevalt lähemas tulevikus neid oleks vaja jällegi muutma hakata; kui aga nad saavad riigikogu poolt umbes niisugusel kujul vastu võetud nagu nad riigikogu komisjonist on välja tulnud, siis elavad need põhimäärused vaevalt 2 aastat üle, kuna siis elu ise sunnib neid põhimääruseid muutma. Niisugust nähtust ei võiks aga loomulikuks pidada, kuna see suurte kuludega ühenduses seisab.

## Ülevaade põllumajandusliste laenude liikumisest Eesti Panga 1924/25. a.

Käesolev ülevaade käsitab põllumajanduslisti laenusid, mis Eesti Panga poolt vabariigi valitsuse eri otsuse põhjal looma jõutoidu, kunstväetisainete ja seemnevilja ostmiseks põllumeestele 6–18 kuu peale on välja antud, kusjuures laenu protsentideks 6% aastas on määratud.

Laenu väljaandmine on sündinud põllumajandusliste ühisuste kaudu, peaaesjalikult natuuras, kusjuures ühisused Eesti Panga ees ka vastutust kannavad, et laen õigeks ajaks tasutud saab.

Laenu väljaandmise käik on üldjoontes järgmine olnud: põllumajanduslistid keskühisused – ETK ja Estonia, ning seemnete muretsemise alal ka Seemnevilja Ühisus – ostavad Eesti Panga abil tarvilised tarbeained suurel viisil sisse ja müüvad need kohalistele ühisustele 3-kuuliste vekslite vastu. Nende vekslitega tasutakse Eesti Pangale ostuvõlg, kusjuures pank niihästi ostuvõla enese, kui ka kohaliste ühisuste ostuvekslite eest hariliku panga protsendi võtab.

Kohalik ühisus on õigustatud tarbeaineid põllumeestele võlga müüma, ja nimelt jõutoitu – 6 kuu peale, väetisaineid ja seemnevilja – 10–18 kuu peale. Nõudmiseks on ainult, et põllumees vähemalt 10–25% ostuvõlast sularahas ära tasub ja et vekslid summa tervetes sadades välja oleks kirjutatud. Põllumeeste vekslitega ostavad kohalikud ühisused oma ostuvekslid välja, 10–25%-list vahet sula-rahaks tasudes. Kuni võla lõpuliku tasumiseni jäävad aga Eesti Panga ees vastutavaks niihästi kohalik ühisus, kui ka keskühisus, kelle kaudu üks ehk teine tarbaine muretsetud.

Suurem hulk ühispiimatalitusi on ostnud jõutoitu 6-kuuliste vekslite vastu, mis ilma pikendusteta väljaostmisele kuuluvad. Harilikult peetakse siin võlga jäänud summast liikmete piimarahadest kinni, ilma, et nendelt vekslid võetaks.

Põllumeeste vekslid, kui ka need ühisuste vekslid, mis ilma pikenduseta välja ostetakse, on 6%-lised ja need õieti kujutavadki seda eriliselt soodustatud põllumajanduslisti laenu, millest käesolev ülevaade kõneleb.

1924. aasta novembri lõpuks, mil uus periood põllumajandusliste laenude väljaandmisel selgus, oli 1923/24. aastal välja-

antud 380 miljonist margast tasumata ümmarguselt 300 miljoni marka.

Järgnevate kuude jooksul on nende laenude tasumine sündinud ettemääratud tähtaegadel, ilma et üldist pikendust oleks tarvis.

Kui mõnel juhtumisel laenud tähtaegadeks mitte sisse ei tulnud, seal on pank oma äranägemist mööda pikendusi annud, kuid juba harilikkude protsentidega.

Üldiselt peab tunnistama, et sarnaseid pikendusi üksikutele põllumeestele koguni harva on tarvis olnud, väljaarvatud mõned suur-majapidajad, kes põllutöö kõrval ka äri ajavad ja põllumajanduslikeks otstarbeks saadud laenu ka muuks operatsioonideks püüavad ära kasutada. Samuti tuleb ka ette, et üksikud piimaühisused jõutoidu eest kinnipeatud piimarahad oma ehitus- ja asutamisvõlgade katteks tarvitavad ja sellepärast pangale oma võlga mitte tähtjaks tasuda ei ole suutnud.

Üksikute kuude kaupa on 1923/24. a. põllumajand. laenude tasumine järgmiselt sündinud:

	Laenude seis	Tasutud kuu jooksul
1. detš. 1924. a.	300 milj. mrk.	—
1. jaan. 1925. a.	210 milj. mrk.	80 milj. mrk.
1. veebr. "	164 " "	46 " "
1. märts. "	120 " "	44 " "
1. aprilli "	67 " "	53 " "
1. mail "	60 " "	7 " "
1. juunil "	61 " "	1 " "
1. juulil "	55 " "	6 " "
1. aug. "	50 " "	5 " "
1. sept. "	46 " "	4 " "
1. okt. "	37 " "	9 " "
1. nov. "	34 " "	3 " "

1923/24. aasta laenudest jäi tasumata 1. nov. 1925. a. 33.916.000 marka, missugune summa iseenesest kujutabki seda osa kogu 380 miljonist, mille tasumine viivitustega on seotud. Kõige suurem summa ripakile jäänud laenudest langeb seemnevilja laenude peale, nimelt 2,3 miljoni mrk., mis kogu seemnevilja ostmiseks antud 147 miljonist margast ligi 20% välja teeb.

Samuti tuleb ära märkida, et ka ühispankade kaudu rahas väljaantud laenudest 1. novembriks veel 2,5 miljoni marka tasuda oli.

1924/25. aastaks oli jõutoidu, väetisainete ja seemnevilja ostmiseks määratud, nagu eelmiselgi aastal, 380 miljoni marka. See summa pidi väljaandmisele tulema sedamööda, kuidas eelmise aasta laenud tagasi tulid.

Tegelikult on 1924/25. aastal põllumajandusliste laenude väljaandmine sündinud järgmiselt:

	Laenude seis	Juurdekasv
1. jaan. 1925. a.	23 milj. mrk.	—
1. veebr. "	39 " "	+ 6 milj. mrk.
1. märts. "	76 " "	+ 37 " "
1. aprillil "	130 " "	+ 54 " "
1. mail "	183 " "	+ 53 " "
1. juunil "	265 " "	+ 82 " "
1. juulil "	301 " "	+ 46 " "
1. aug. "	327 " "	+ 26 " "
1. sept. "	349 " "	+ 22 " "
1. okt. "	355 " "	+ 6 " "
1. nov. "	336 " "	- 19 " "

Kuna 1923/24. aasta lõviosa krediidist läks seemnevilja ostmiseks, kulutati sellest 1924/25. aastal suurem osa jõutoidu ja väetisainete muretsemiseks.

1925. aastal oli välja antud (näidatud on kõige kõrgemad laenu saldod (klamrites 1924. a. summad).

Väetisainete ostmiseks	197 milj. mk	( 25 milj. mk.)
Seemnevilja	76 " "	(147 " " )
Jõutoidu	89 " "	( 99 " " )

Põllumajanduslike krediidi abil on 1925. aastal kuni 1 novembrini põllumeestele mu-retsetud: 1.939.247 puuda väetisaineid, 441.000 " jõutoitu, ja ligi 150.000 " vilja, linu, heinu, ning mitmesugust aia-vilja seemet.

## Maarendihinnad 1925. a.

(Riigi Statistika Keskbüroo informatsioon).

Põllumajandus-statistika osakond kogus sel aastal ühes teiste põllumajandus-teadete-ga korrespondentvõrgu kaudu teateid ka maarendihindade kohta. Vastava teate-lehga küsiti korrespondentidelt missuguste hindadega tänavu renditi maad nende vaatluse all olevas ümbruskonnas. Korrespon-dentidele ettepanud küsimustik oli järg-mine: A — Palju makseti põllu-vakamaa eest ühes heina- ja karjamaaga: a) terve talu viisi rentides ja b) osa talu viisi renti-des; B — palju makseti põllu-vakamaa eest üksikute vakamaade viisi rentides: a) kõrs-vilja alla, b) kartuli alla ja c) lina alla. Nende küsimuste peale andsid teateid üle 800 korrespondendi ja sama palju teatasid, et nende ümbruskonnas rentimist polnud või tuli ette väga vähe ja rendihindu ei tea.

Teadete läbitöötamisel tuli ilmsiks, et andmed on väga lahkuminevad mitte üks-nes maakondade, vaid ka tihti ühe maa-konna ulatuses ja et maarendihindades valitseb üldse väga suur mitmekesisus, mis

Põllumaa-hektiari eest ühes heina- ja karjamaaga maksi

a) terve talu viisi rentides

b) osa talu viisi rentides

a) kõrvilla alla

Maakond	Teadete arv					Rendi me- diaan E.-mrk.					Teadete arv					Rendi me- diaan E.-mrk.					Teadete arv					Rendi me- diaan E.-mrk.				
	Teadete jaotus rendi suuruse järgi					Teadete jaotus rendi suuruse järgi					Teadete jaotus rendi suuruse järgi					Teadete jaotus rendi suuruse järgi					Teadete jaotus rendi suuruse järgi									
	Kuni 1 tuh. mrk.	1-2	2-3	3-4	Üle 4 tuh. mrk.	Kuni 2 tuh. mrk.	2-3	3-4	Üle 4 tuh. mrk.	Kuni 2 tuh. mrk.	2-3	3-4	4-5	Üle 5 tuh. mrk.	Kuni 2 tuh. mrk.	2-3	3-4	4-5	Üle 5 tuh. mrk.											
Viru . . . . .	59	13	20	15	5	6	29	2.365	13	8	1	7	36	2.690	10	16	1	2	7											
Järva . . . . .	35	6	11	12	4	2	11	2.060	6	1	4	—	12	2.930	3	6	—	—	3											
Harju . . . . .	31	10	6	7	3	5	18	2.745	6	7	1	4	33	2.950	12	9	3	4	5											
Lääne . . . . .	39	6	16	7	4	6	19	3.170	6	4	4	5	66	3.120	13	23	6	10	14											
Saare . . . . .	16	7	2	1	3	3	7	1.215	5	—	1	1	19	1.305	12	4	2	—	1											
Pärnu . . . . .	81	18	12	37	8	6	66	2.715	18	31	9	8	66	2.385	18	33	4	7	4											
Viljandi . . . . .	155	1	20	97	17	20	120	2.930	11	62	20	27	111	2.925	15	40	16	16	14											
Tartu . . . . .	217	5	39	136	20	17	164	2.885	18	87	33	26	172	2.885	24	86	26	25	10											
Valga . . . . .	57	—	3	51	1	2	48	2.780	3	37	6	2	37	2.960	—	21	6	6	4											
Võru . . . . .	126	13	41	49	9	14	74	2.700	20	33	10	11	110	2.835	25	35	10	15	15											
Petseri . . . . .	12	1	2	7	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—											
Riigi kohta . . . . .	828	2.540	80	172	419	74	83	556	2.735	106	270	89	91	662	2.760	132	293	74	86	77										



Maarendihinnad 1925. a. (järg).

Maakond	Põllumaa hektaari eest makseti üksikute hektaaride viisi rentides																	
	b) Kartuli alla							c) Lina alla										
	Teadete arv	Rendi mediaan E.-mk.	Kuni 1 tuh. mk.	Teadete jaotus rendi suuruse järel					Teadete arv	Rendi mediaan E.-mk.	Kuni 2 tuh. mk.	Teadete jaotus rendi suuruse järel						
				1-2	2-3	3-4	4-5	5-6				Ule 6 tuh. mk.	2-3	3-4	4-5	5-6	6-7	Ule 7 tuh. mk.
Viru . . . . .	35	2.980	—	9	11	2	2	2	9	20	2.860	9	6	—	—	—	5	
Järva . . . . .	17	3.710	—	2	5	3	—	3	4	15	3.985	2	4	1	2	3	3	
Harju . . . . .	39	3.505	1	8	10	5	4	8	3	25	3.390	4	8	3	3	4	1	
Lääne . . . . .	87	3.535	1	9	30	8	12	14	13	68	4.770	6	15	8	9	19	7	
Soome . . . . .	38	1.550	10	13	11	—	3	—	1	9	2.295	4	2	2	—	—	1	
Pärnu . . . . .	73	2.845	4	13	31	9	5	6	5	68	4.050	7	19	7	12	14	4	
Viljandi . . . . .	103	3.577	3	10	33	11	23	16	7	112	4.205	9	28	10	23	22	13	
Tartu . . . . .	171	2.895	5	15	88	21	26	8	8	199	4.175	7	41	34	51	28	20	
Valga . . . . .	33	3.305	—	2	13	8	5	5	—	45	5.410	—	4	3	15	12	8	
Võru . . . . .	97	2.815	4	22	37	8	10	9	9	126	5.620	7	15	7	19	22	38	
Petseri . . . . .	6	3.240	—	2	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	
Riigi kohta . . . . .	699	2.870	28	105	269	74	91	72	60	687	4.310	55	142	75	134	124	57	100

oleneb põllumaa headusest, muu tarbema rohkusest, hoonete korralikkusest ning muudest kohalikkudest maa rentimise eritingimustest. Neid eritingimusi ei olnud võimalik küsimuslehe teel arvestada ja sellepärast pole võimalik igakord seletust leida, millest olenesid ettetulevad erakordselt kõrged ehk madalad rendihinnad ja kas on juhuslikkude või püsivate põhjustega tegemist.

Korrespondendid andsid kõige rohkem vastuseid küsimuse peale, palju makseti põllu-vakamaa eest terve talu viisi rentides, mis näitab, et seda liiki rentimine korrespondentidele kõige rohkem teada oli ja nähtavasti ka kõige sagedamini ette tuleb. Rendihindade võrdlus näitab, et põllumaa hektaari eest oli enamjaolt kõige odavam rent terve talu viisi rentides, kuna osa talu viisi on see juba kallim ja veel kallim üksikute hektaaride viisi rentides. Üksikute kultuuride külviks maad rentides on rendihinnad enamasti kooskõlas kultuuri ise-

loomuga, odavam – kõrsvilja alla, kallim kartuli ja kõige kallim lina alla, kuna viimane kõige rohkem maad kurnab, kuid ühtlasi võib ka suuremat tulu anda. Terve talu viisi rentides oli rent põllumaa hektaari eest Lõuna-Eestis umbes 30% kallim kui Põhja-Eestis. Osa talu ja üksikute hektaaride viisi rentides pole nii suurt vahet hindades Lõuna- ja Põhja-Eesti vahel.

(v. tab. lhk. 830, 831.)

## Bibliograafia.

Toimetusele saadetud kirjandus.

Töö ja Tervis nr. 4—1925.  
Põllumees nr. 23—1925.  
Eesti Statistika kuukiri nr. 45. (12)–1925  
Eesti Mets nr. 12—1925.  
Ülitõpilasleht nr. 13—1925.  
Sõdur nr. 50/51, 52—1925.  
Maa omavalitsus nr. 19—1925.  
Tulev Eesti nr. 12—1925.  
Laevandus nr. 10/11—1925.  
Eesti Raudtee nr. 11/12—1925.  
Eesti Politseileht nr. 51/52—1925.  
Kasvatus nr. 12—1925.

## Kroonika.

### Eesti.

#### Kaubandusline läbikäimine Nõukogude Venemaaga.

26.–30. novembrini on Eestist raudteed mõõda Narva ja Irboska jaamade kaudu Nõukogude Venemaale saadetud:

##### 1. Eksportkaupu

28 vagunit ajalehe- ja trükipaberit, kaal 375,9 tonni; 5 vagunit põllutööriistu, kaal, 25,7 tonni ja 1 vagun segakaupa, kaal 2156 klgr.

Kokku Nõukogude Venemaale saadetud 34 vagunit eksportkaupu ja 9 saadetust багаash-kaupu, kaal 258,0 klgr.

##### 2. Transiitkaupu

aruande nädalal saadetud ei ole.

Sama aja jooksul on Nõukogude Venemaalt raudteed mõõda Narva ja Irboska jaamade kaudu Eestisse tulnud:

6 vagunit 261 elusseaga (a/s. „Külmetusele“), 11 vagunit kaeru, kaal 208,4 tonni ja 13 vagunit päevaliliseemne loomatoidu kooke, kaal 214,4 tonni:

Kokku Nõukogude Venemaalt Eestisse tulnud 30 vagunit mitmesuguseid kaupu, 1 vagun Venest tagasi-toodud Eesti kiriku kellasid (kaal 9,6 tonni) ja 4 saadetust багаash-kaupu, kaal 151 klgr.

Novembrikuu jooksul on Eestist raudteed mõõda Narva ja Irboska jaamade kaudu Nõukogude Venemaale saadetud:

##### 1. Eksportkaupu.

228 vagunit ajalehe- ja trükipaberit, 1 vagun asfalti, 5 platvormi põllutöömehaanika, 4 vagunit segakaupa, 1 vagun tallanahka ja 1 vagun majakraami.

Kokku Nõukogude Venemaale saadetud 240 vagunit mitmesuguseid kaupu, 3 vagunit viljakaitse luuke

(raudtee oma laadimise materjal) ja 269 saadetust багаash-kaupu, kaal 8372 klgr.

##### 2. Transiitkaupu

34 vagunit heeringaid.

Sama kuu jooksul on Nõukogude Venemaalt raudteed mõõda Narva ja Irboska jaamade kaudu Eestisse tulnud:

39 vagunit elussigu (a/s. „Külmetusele“), 32 vagunit kaeru, 24 vagunit loomatoidu kooke, 16 tsisterni nahvtat, 22 vagunit päevaliliseemneid, 7 vagunit rukkid, 2 vagunit 1000 elushanega, 10 tsisterni masuti ja 1 vagun tatari.

Kokku Nõukogude Venemaalt novembrikuu jooksul Eestisse tulnud 153 vagunit mitmesuguseid kaupu, 2 vagunit Venemaalt reevakueeritud kiriku kellasid, 45 saadetust багаash-kaupu, kaal 1269 klgr. ja 1 suure kiiruse kaubasaadetus, kaal 74 klgr

1–7 detsembrini on Eestist raudteed mõõda Narva ja Irboska jaamade kaudu Nõukogude Venemaale saadetud:

##### 1. Eksportkaupu.

38 vagunit ajalehe- ja trükipaberit, kaal 520,2 tonni, 2 vag. viljakaitse luuke (raudtee oma laadimise materjal) ja 55 saadetust багаash-kaupu, kaal 1931,1 klgr.

##### 2. Transiitkaupu.

7 vagunit heeringaid, kaal 111,5 tonni.

Sama aja jooksul on Nõukogude Venemaalt raudteed mõõda Narva ja Irboska jaamade kaudu Eestisse tulnud:

11 vagunit kaeru, kaal 151,7 tonni; 12 vagunit 499 elusseaga (a/s. „Külmetusele“), 9 vag loomatoidu kooke, kaal 148,0 tonni; 1 vagun linu, kaal 9,9 tonniga ja 1 vagun tapetud hanedega, kaal 10,3 tonni,

Kokku Nõukogude Venemaal raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu Eestisse tulnud 34 vagunit mitmesuguseid kaupu, 7 saadetust bagaashkaupu, kaal 163,1 klgr. ja 4 suure kiiruse kauba-saadetust, kaal 106 klgr.

7-14 detsembrini on Eestist raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu Nõukogude Venemaale saadetud:

#### 1. Eksportkaupu.

29 vagunit ajalehe- ja trükipaberit, kaal 385,6 tonni; 1 vagun puuvillast lõnga, kaal 6,8 tonni ja 2 vagunit puuvillast riidet, kaal 26,3 tonni.

#### 2. Transiitkaupu.

1 vagun 2 kasti raamatutega, kaal 193 klgr.

Sama aja jooksul on Nõukogude Venemaal raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu Eestisse tulnud:

4 vagunit 157 elusseaga (a/s. „Külmetusele“), 8 vagunit loomatoidu kooke, kaal 132,4 tonni; 1 vag. linu, kaal 9,9 tonni ja 1 vagun kaeru, kaal 15,5 tonni.

Kokku Nõukogude Venemaal Eestisse tulnud 14 vagunit mitmesuguseid kaupu ja 8 saadetust bagaashkaupu, kaal 184,2 klgr.

### Kaubandusline läbikäimine Lätimaaga.

26.-30. novembrini on Eestist raudteed mööda Valga jaama kaudu Lätimaale saadetud:

2 vagunit Aseri tsementi, kaal 31,8 tonni; 3 platvormi kuuse- ja männaplanke, kaal 48,5 tonni; 1 vagun segakaupa, kaal 1190 klgr.; 3 platvormi kuuse- ja männalaudu, kaal 49,4 tonni ja 2 saadetust mitmesugust pudukaupa, kaal 1588 klgr.

Sama aja jooksul on Lätimaalt raudteed mööda Valga jaama kaudu Eestisse tulnud:

3 vagunit heeringaid, kaal 39,2 tonni; 2 vagunit suhkrut, kaal 32,2 tonni; 1 tsistern petrooleumi, kaal 12,7 tonni; 5 vagunit segakaupa, kaal 27,2 tonni; 1 saadetust mitmesugust pudukaupa, kaal 656 klgr. ja 1 vagun klaaskaupu, kaal 6,3 tonni.

Novembrikuu jooksul on Eestist raudteed mööda Valga jaama kaudu Lätimaale saadetud:

9 vagunit Aseri tsementi, 33 vagunit segakaupa, 51 platvormi kuuse- ja männaplanke, 9 vagunit linu, 2 vagunit linaseemet, 1 vagun hobustega, 2 platvormi rauast masinavõllidega, 1 vagun värsket liha ja 18 platvormi kuuse- ja männalaudu.

Kokku novembrikuu jooksul Eestist Lätimaale saadetud 126 vagunit mitmesuguseid kaupu.

Sama kuu jooksul on Lätimaalt raudteed mööda Valga jaama kaudu Eestisse tulnud:

13 vagunit suhkrut, 12 vagunit heeringaid, 16 tsisterni petrooleumi, 33 vagunit segakaupa, 1 vagun hobustega, 1 vagun klaaskaupa, 1 vagun terast, 2 vag. emailleeritud kõõginõusid ja 3 vagunit tooreid looma nahku.

Kokku novembrikuu jooksul Lätimaalt Eestisse imporeeritud 82 vagunit mitmesuguseid kaupu.

1-7 detsembrini on Eestist raudteed mööda Valga jaama kaudu Lätimaale saadetud:

2 vagunit Aseri tsementi, kaal 32,4 tonni; 3 platvormi kuuse- ja männaplanke, kaal 44,1 tonni; 2 vagunit linu, kaal 20,3 tonni; 1 saadetust mitmesugust pudukaupa, kaal 334 klgr.; 1 vag. paberossi kesta paberit, kaal 10,7 tonni; 5 platvormi kuuse- ja männalaudu, kaal 78,8 tonni ja 5 vagunit segakaupa, kaal 14,9 tonni.

Sama aja jooksul on Lätimaalt raudteed mööda Valga jaama kaudu Eestisse tulnud:

1 vagun suhkrut, kaal 16,3 tonni; 1 tsistern petrooleumi, kaal 12,6 tonni; 11 vagunit segakaupa, kaal 25,9 tonni; 1 saadetust mitmesugust pudukaupa, kaal 289 klgr. ja 2 vagunit heeringaid, kaal 32,5 tonni.

7-14 detsembrini on Eestist raudteed mööda Valga jaama kaudu Lätimaale saadetud:

2 vagunit Aseri tsementi, kaal 33,3 tonni; 2 platvormi kuuse- ja männaplanke, kaal 30,2 tonni; 3 vagunit linu, kaal 27,7 tonni; 2 tsisterni petrooleumi, kaal 24,9 tonni; 5 vagunit segakaupa, kaal 4,5 tonni; 4 platvormi heinu, kaal 30,5 tonni; 1 vag. kaltse, kaal 7,5 tonni; 8 platvormi kuuse- ja männalaudu, kaal 125,8 tonni ja 1 saadetust mitmesugust pudukaupa, kaal 439 klgr.

Sama aja jooksul on Lätimaalt raudteed mööda Valga jaama kaudu Eestisse tulnud:

2 vagunit suhkrut, kaal 31,9 tonni; 4 vagunit heeringaid, kaal 63,8 tonni; 4 tsisterni petrooleumi, kaal 45,3 tonni; 10 vagunit segakaupa, 28,5 tonni; 1 vag. rukkid, kaal 15,0 tonni; 1 saadetust mitmesugust pudukaupa, kaal 885 klgr.; 1 vagun nahka, kaal 4,0 tonni ja 1 vagun kirjutusepaberit, kaal 4,7 tonni.

### Ametlikud teated kaubandus-tööstus-ministeeriumilt.

#### Eesti.

Tähtsamate kaupade sisse- ja väljavedu novembris 1925. a. (Tallinna tolliameti andmetel.)

Kaal kilogrammides.

#### Sissevedu:

Rukis . . . . .	7.615.400
Kaer . . . . .	320.024
Oder . . . . .	871.115
Nisu . . . . .	1.279.131
Nisujahu . . . . .	745.560
Suhkur . . . . .	2.036.915
Sool . . . . .	1.839.064
Heeringad . . . . .	576.818
Puuvill . . . . .	354.213
Kivisüsi . . . . .	7.469.322
Petrooleum . . . . .	1.540.805
Väetisained . . . . .	505.181
Loomatoit . . . . .	1.460.206

Kaal kilogrammides.

#### Väljavedu:

Või . . . . .	513.314
Kartul . . . . .	709.989
Munad . . . . .	2.736.800tk.
Värsk. kalad . . . . .	3.360
Lihakaup . . . . .	373.924
Palgid ja liitpid . . . . .	9.725,5 k. j.
Lauad ja plangud . . . . .	1.415,2 st.
Propsid . . . . .	234.401,9 k. j.
Vineer ja toolipõhjäd . . . . .	862.112
Paber (trüki, ajalehe ja pakk.) . . . . .	2.780.541
Lina . . . . .	520.299
Puuv. riie . . . . .	191.250
Tsement . . . . .	42.630
Tuletikud . . . . .	215.332

Vilja sissevedu on novembris suurenenud. Vilja on sisse veetud Tallinna kaudu üldse 10.831 tonni, millest rukist 7.615 tonni. Vilja veeti sisse eelmisel kuul (kõik tolliametid) 7.506 tonni, millest rukisi 3.557 tn; nii on vilja sisseveo suurenemine novembris sündinud peaaegalt rukkist arvel.





Piirituse müük (tuh. kraadides)

Aasta	Nime- liste lubade järele	Restora- ar- nidele	Miimesugus- teks oistar- veteks	Alamad piiri- tuse sortid, jäänused, denaturaat	Välja- vedu	Kokku
1919	—	—	837	184	860	1.881
1920	7.785	3.095	3.575	407	11.731	26.593
1921	28.732	3.954	2.243	425	7.261	42.615
1922	27.314	3.685	3.408	1.031	17.400	52.838
1923	27.486	3.838	3.333	1.377	21.706	57.739
1924	20.976	3.544	3.507	1.920	4.918	34.864

(Stat. keskb. inf)

Töötajate arvu liikumine suuritööstuses septembris 1925 a.

Töötajate arv oli tähtsamale suuritööstuse harudes 1. oktoobril järgmine. \*)

	1924 a 1. okt.	1925 a. 1. okt.	1925. a. arv moodustas 1924 a. arvust 0/0/0-s.
Murrud ja kaevandused	2905	3111	107,1
Metallitööstus . . . . .	5524	4900	88,7
Keemiatööstus . . . . .	1326	1489	112,3
Tekstiilitööstus . . . . .	6993	8335	119,2
Puutööstus . . . . .	4097	4457	108,8
Paberitööstus . . . . .	2191	2296	104,8
Jookide ja maitseainete tööstus. . . . .	1020	1101	107,9
Trükitööstus. . . . .	1164	1071	92,0
Kokku . . . . .	28860	30463	105,6

Ötendus Keskbüroo väljaande („Loomapida-  
mine Eestis 1924. a.“ arvestuse puhul. „Eesti Majan-  
duses“ nr. 48, lhk. 781 on Statistika Keskbüroo ülal-  
nimetatud väljaande kohta tähendatud; „Või välja-  
vedu oli aasta jooksul 3,9 milj. kg. Küsida tuleb selle  
järele, missugustest meetereid see või pärit on,  
(sama väljaande järele on võid valmistatud meetereid  
des 3,6 milj. kg. Red.) mis võisemaal ära tarvitatakse,  
ja kas ei ole tootmisandmed õige puudulikud.“

Või valmistuse ja väljaveo vahekorrad pole käes-  
olevas arvestuses öieti näidatud.

Võid on 1924. a. välja veetud 3.186 tuhat kg.,  
kuna aga kõigi piimasaaduste rühma kuuluvate ainete  
väljavedu kokku andis 3,9 milj. kg. Seega on jäänud  
aruandeid saatnud piimatähtsuse poolt valmistatud  
võist (3.629 tuh. kg.) siseturule 443 tuh. kg.

(R. Stat. Keskb.)

\*) 1925 a. andmetes on arvesse võetud 1924/25 a.  
vahetusel ettevõtete suuritööstuses ja suuritööstu-  
se keskisööstuses üleviimise tekkinud isikliku koos-  
seisu muudatused.

Eesti puuvillavabrikute toodang 1919—1924. a.  
Eesti puuvillatööstuses olid tegevuses 1924. a 3953  
inimest, 1923. a. 4748 inimest, 1922. a. 3377 ja 1914. a.  
13.000 inimest.

Vabrikute toodang ja tooresainete tarvi-  
tamine väärtuse järele ning töötanud isi-  
kutele makstud palgad olid (tuh. mk.)

	Töötanud isikutele makstud palgad	Araratvatud toores- ja abimater- jalide väärtus	Võõraste materjalide ümber tööta- mise eest saa- tud töötasu	Valmistatud kaupade väär- tus en gros väljamüügi hinna järele
	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.
	121.232	56.565,846	—	815.741
	191.069	1.099.507	—	1.394.602
	147.419	1.005.814	—	1.263.283
	4.514	8.920	699	11.467
	4.661	6.737	6.777	9.709
	...	113.169	—	146.398
	...	143.433	5.381	213.504
	...	150.351	1.760	247.976

Märkus: Krenholmi puuvillavabriku toodang  
arvestatud omahinna järele.

Puuvilla ja puuvillasaaduste sisse- ja  
väljavedu 1923. ja 1924. a.

	Sissevedu 1923. a.	
	Kg.	Mk.
Puuvill . . . . .	4.351.503	1.089.203.950
Lõng ja niit . . . . .	91.264	55.333.900
Riie . . . . .	696.042	590.119.600
Miimes. kaup . . . . .	107.243	78.895.060
	1924. a.	
Puuvill . . . . .	2.836.105	835.936.520
Lõng ja niit . . . . .	45.311	35.250.170
Riie . . . . .	268.304	213.881.150
Miimes. kaup . . . . .	55.954	50.033.340
	Väljavedu 1923. a.	
	Kg.	Mk.
Puuvill . . . . .	—	—
Lõng ja niit . . . . .	493.323	157.001.530
Riie . . . . .	1.910.200	699.990.800
Miimes. kaup . . . . .	30.478	2.307.270
	1924. a.	
Puuvill . . . . .	—	—
Lõng ja niit . . . . .	768.049	364.612.820
Riie . . . . .	1.331.066	726.087.410
Miimes. kaup . . . . .	18.746	2.926.520

Krenholmi ja Balti puuvillavabriku toodang ja puuvilla tarvitamine aastate järele.

Norm. ajal	1919	1920	1921	1922	1923	1924
1 020 000 pd.	30 000	66 871	74 259	150 136	220 589	174 103
118 000 000 arss.	13 869 150	16 100 000	16 361 545	26 240 347	39 308 402	24 444 897
1 400 000 pd	..	78 430	84 583	165 068	246 314	189 443
					185 510 pd. 23 ml.	126 329 pd.

A/s. „Kangur'i” ja „Textil'i” puuvillaseriide kudumise vabrikutes valmistati 1924. a. kokku 144 761 arss. riidet.

Ladudesse jäi aasta alguks:

1. I. 1923      1. I. 1924      1. I. 1925

Valmis- ja poolvalmis lõnga . . . 27 300 pd.    12 110 pd    30 500 pd.  
Riidet . . . 8 300 000 arss.    3 300 000 arss.    7 600 000 arss.

Krenholmi puuvillavabrik valmistab lõpuproduktina pleekimata puuvillast riidet, Balti puuvillavabrikus aga on peale ketramise ja kudumise osakonna ka pleekimise, värvimise, apreterimise ja trükkimise osakonnad, milles osa riidet ümber töötatakse; samad osakonnad on sisse seatud Sindi Kalevi- ja a/s. „Textil'i” puuvillaseriide kudumise vabrikus. Toorest puuvillast riidet töötati nimetatud kolmes vabrikus ümber 1924. a. kokku 5 523 134 arss ehk 22,6% toodangust; 1922. a. — 4 300 000 arss., ehk 10,8%, 1923. a. kohta ei ole andmeid võimalik tuua.

## Rootsi.

**Poola kivisüsi Rootsi.** Rootsi jõudis Poola riiklise Ülem-Schlesia kivisöekaevanduse delegatsioon, et Poola kivisöele Rootsis alalist turgu muretseda ja kindlustada. Poolakad loodavad, et nad veerand terve si Rootsi kivisöetarvitustesi, 1 miljon tonni kivisütti, aastast siia mahutada võiksid.

**Türgi tellimised.** On peaaegu kindel, et „Atlas-Diesel” 800 000 kroonilise Türgi tellimise diiselmootorite peale saab. Fakti märgitakse ära, kui Rootsi tööstuse edu Türgi turul, kus senini Saksamaa ainuvalitsejaks oli.

## Peru.

**Rootsi tuletikustrust.** Peru valitsuse ja Rootsi tuletikustrusti vahel juba enamalt ülesvõetud tikumo-

nopoli küsimus on nüüd lõpulikult otsustatud. Monopol astub jõusse 1. veebruarist 1926. ja kestab 20 aastat. Aastane rendimaks ulatab £ 200 000. Seega lõpetatakse sisemaa fikuproduktioon, mis seni 85 profs. tarvidusest kattis, ja veetakse kogu tarviminevad tulefikud Rootsis sisse. Ühe 40 hariliku tulefikuga sisalduva standart-toosi hind on 20 Saksa penni.

(„Frankf. Zeit.”)

## Teated ettevõtete tegevusest.

**Kaubandus-tööstusaktiaselis W. D. Zimdini** likvideerimiskomisjon teatab, et a/s. aktsionäride peakoosolekul 19. nov. s. a. otsustati äritegevust likvideerida. Ühtlasi kutsus kõiki a/s. kreditore ühe kuu jooksul, 8. detsembrist s. a. arvates, nõudmistega järgmise aadressi järele esinema: Tallinn, A/s W. D. Zimdini likvideerimiskomisjon (Narva maant. 27).

O/ü „Ormo” likvideerimiskomisjon teatab, et osanikkude peakoosolek otsustas o/ü. tegevust likvideerida. Ühtlasi kutsus kõiki o/ü. kreditore ühe kuu jooksul, 8. detsembrist s. a. arvates, oma nõudmistega esinema.

## Tähtsamad enampakkumised.

Tallinna peatolliamet — 15. Jaanuaril 1926. a. — mitmesugused kaubad.

### Metsamaterjalide oksjonid.

Suusõnalisel enampakkumisel müüakse: 29 detsembril s. a. kell 12 p. Metsade Peavalitsuses, Toomkiriku pl. nr. 3:

1925/26 aastal riigi arvel valmistatud ja valmistatavad ning Kabala-Auvere ja Sonda-Mustvee raudtee jaamadesse ja haruteedele väljaveetavad umbes 700 kantsülda tünnilaua puid 29 tolli pikad, läbimõduga mitte alla 4 tolli.

Alghinnad: Kabala-Auvere liini jaamades 5200 mrk. ja Sonda-Mustvee raudtee jaamades, liinil ja haruteedel 4200 mrk. k. s.

Pakkumisest osavõttatel tuleb 330 000 mrk. pakumise komisjonile kindlustuseks sisse maksta. Lähemaid teateid müüdavate materjalide kohta saab Tööstusosakonnalt.

Metsade peavalitsuses, Toomkiriku pl. nr. 3: 1925/1926. a. riigi arvel valmistatud ja valmistatavad ning Kabala-Auvere ja Sonda-Mustvee raudteejaamadesse ja haruteedele väljaveetavad umbes 700 kantsülda tünnilauapuid, 29 tolli pikad, läbimõduga mitte alla 4 tolli.

Alghinnad: Kabala-Auvere liini jaamades 5200 mk. ja Sonda-Mustvee raudtee jaamades, liinil ja haruteedel 4200 mk. k. s.

## Tähtsamad vähempakkumised.

Sm. arsenal (Tallinnas, S. Eerika t. 5) — sega — 19. det. s. a. kell 10 homm. — valget plattnahka

Riigi raudteevalitsuse varustusosakond (Tallinn, Tehnika t. 16-a, tuba 18) — kinnisel — 4. jaanuaril 1926 a. — kulva tinavalget värvi — 400 pd. ja kulva tsfnkvalget värvi — 375 pd.

## Aktiaseltside ja osühisuste põhikirjade muudatused.

A/s. „British-Estonia linaekspori” põhikirja § 1 muudetakse järgmiselt: „A/s. „Briti-Estonia lina- ja metsaekspori” eesmärgiks on lina, linasaaduste ja linaseemnete ost, müük, eksporteerimine, kultiveeri-



mine ja umbertõõtamine ja ka metsasaaduste valmistamine, nende umbertõõtamine ning metsakaupade sisse- ja väljavedu ja nendega kauplemine nii sise- kui ka väljamaal, nii oma kui ka komisjoni arvel".

**Tallinna Eesti kirjastuse-ühisuse** põhikirja § 4. täiendatakse järgmise märkusega: Tallinna Eesti kirjastuse ühisuse 3. detsembril 1923. a. peakoosoleku otsuse ja sama ühisuse 19. okt. 1925. a. juhatuse otsuse ning kaubandus-tööstusministri loa põhjal on põhikapital suurendatud 10 000.000 marga võrra, milleks lastakse välja 5.000 uut osafähete, hinnaga 2000 marka tükk.

**Valga Panga** põhikirja § 3 täiendatakse järgmise märkusega: Panga põhikapitali suurendatakse ühe miljoni (1.000 000) marga võrra, s. o. 4.000.000 margast 5.000.000 marga peale, välja lastes 2000 osafähete, igaüks 500 marka suur. Suurendatud põhikapitali realiseerimine jäetakse juhatuse hooleks. (R. T. nr. 189/120-1925. a.)

## Uued seadused ja määrused.

**Kaalu ja mõõdu seadus** on avaldatud R. T. nr. 187/188-1925. a.

**Rahaministri määrus.** Ühistegelised ettevõtted vastastatakse tulumaksu seaduse § 39. ettenähtud osanikkude ja aktsionäride nimekirjade esitamisest 1926. a. („R. T.“ nr. 193/194 - 1925. a.)

**Tariifinõukogu otsus 27. novemb. 1925. a. posti- telegraafi tariifi nr. 34 muutmise ja täiendamise kohta.** Tariifi nr. 34 § 9 all olevale märkusele järgnev lõige muudetakse ära ja selle asemele kirjutatakse uus tekst järgmiselt: „Sisemaaliste rahatransfertide summa piiramata. Eestist väljamaale saadetavaid rahakaardi (rahatransferdi) summa ülemäärana on piiratud 1000 kuldfrangi ekvivalendiga vastavas välismaa rahas. Välismaade suhtes, kes enda kohta 1000 kuldfrangi madalamad ülemäärad maksma on pannud, on maksvad vastavalt need madalamad ülemäärad.

Välismaadest Eestisse saadetava rahakaardi (rahatransferdi) summa ülemäärana on piiratud 1000 kuldfrangi ekvivalendiga Eesti rahas või vastavas välismaa rahas.“

Käesolev otsus hakkas maksma 15 detsembrist 1925. a. („R. T.“ nr. 191/192 - 1925. a.)

## Isiklikud teated.

### Maksujõuetuks tunnistamine.

Tallinna-Haapsalu rahukogu poolt 30. jaanuaril 1925. a. maksujõuetuks tunnistatud „O/Ü“. **Tallinna liimi ja kunstväetiste tehase** on kreditoride üldkoosoleku otsusega 24. sept. 1925. maksujõuetuks tunnistatud hooletuse tagajärjel, missugune otsus ka kohtu poolt kiinnitatud. (R. T. nr. 191/192-1925)

### Varanduse hoolekanne.

Tartu Võru rehukogu otsusega 1. okt. 1925. a. on Tannil Joosepi p. **Kiriling'i** varanduse üle hoolekanne sisse seotud. (R. T. nr. 193/194-1925.)

### Abieluvaranduse lahutamise lepingud.

Nikolai Pauli p. **Afanasjev** ja Marie Vassili t. **Afanasjev**, sünd. Ljubimov; Paul Nikolai p. **Koel'i** ja Melania Vassili t. **Koel**, sünd. Kallas; Konstantin **Burtsev** ja Sinaida **Burtsev**, sünd. Beljagin; Karl **Oluper** ja Ida-Marie **Oluper**, sünd. Vaher; Jüri Jüri p. **Nõmm** ja Elisabeth Villemi t. **Nõmm**. (R. T. nr. 193/194-1925.)

## Ärikalender.

21. detsembril.

**Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisuse** erakorraline peakoosolek kell 6 õhtul ühisuse ruumes, Pikk t. nr. 2.

29. detsembril.

O/Ü. „**Terra**“ peakoosolek kell 5 p.l. Tallinnas, Jaani t. nr. 6-3.

Esimese Eesti riite- ja kasukakauba O/Ü. „**Ilu**“ osanikkude erakorraline peakoosolek kell 5 õhtul O/Ü. „**Ilu**“ ruumes, Kuninga t. 6.

4. jaanuaril 1926.

A/S. „**Volta**“ aktsionäride erakorraline peakoosolek kell 10. homm. vabrik juhatuse ruumes, Soo tän. 27.

10. jaanuaril.

A/S. „**Eesti-Vene Panga**“ erakorraline peakoosolek kell 11. päeval, Panga ruumides, Tallinnas, S. Karja tän. nr. 18.

11. jaanuaril.

A/S. „**Briti-Eesti linna- ja metsaekspordi**“ erakorraline peakoosolek kell 6 õhtul juhatuse ruumes Tallinnas, Vene t. 8.

## Kaubalaadimised riigi raudteel.

Üksikutel nädalatel on meie era-kokkuvõtte järele riigi laiaroopalisel raudteel kaupu laaditud järgmisel määral (vagunid):

	28. okt.	4.—10. nov.	11.—17. nov.	18.—27. nov.	25. nov. 1. det.	2.—8. det.
Teravilja ja jahu . . .	182	160	198	229	223	216
Kartulid . . .	78	62	33	35	16	20
Elusloomi . . .	75	71	72	67	84	81
Linu ja takku . . .	26	52	32	56	64	68
Põletispuid . . .	173	201	301	246	264	305
Muud metsamaterjali . . .	450	341	287	283	304	230
Põlevkivi (peale laiaroopalise raudtee tarvituse) . . .	197	277	224	211	222	174
Turvast . . .	38	23	25	17	15	11
Tsementi . . .	26	14	13	11	9	3
Lupja . . .	3	6	2	2	3	3
Muud erakaupa . . .	1057	946	1090	975	877	886

Kokku . . .	2305	2153	2277	2132	2081	1997
Raudtee vedod (peale liiva vedude) . . .	303	378	148	288	339	287
Kokku laadit. . .	2608	2531	2425	2420	2420	2284

Tallinna laiaroopalise raudtee kaubajaama (kõikidesse kauba vastuvõtte punktidesse) on samade aegade jooksul sisemaal sisse tulnud (arvesse on võetud ainult vagunisaaetused):

	23.—29. sept.	30. sept. 6 okt.	7.—13. okt.	14.—20. okt.	21.—27. okt.	28. okt. 3. nov.
Teravilja ja jahu . . .	23	19	28	25	70	60
Kartulid . . .	19	22	30	36	42	42
Põletispuid . . .	63	78	78	89	93	81
Metsamaterj. . .	210	203	212	200	201	206
Linu ja takku . . .	10	9	9	13	12	12
Põlevkivi . . .	65	72	72	68	72	59
Turvast . . .	25	23	21	43	49	21
Muud erakaupa . . .	278	246	293	321	335	253

Kokku . . .	710	666	743	795	869	734
-------------	-----	-----	-----	-----	-----	-----

**Tähtsamate en gros kaupade hinnad, mis läinud nädalal kauba börsel koteerimise komisjoni poolt koteeriti.**

Jahud: nisu pehme, . . . . .		Õlikoogid päevalille . . . . .	290—
Ameerika ja Inglise pd. 840—925		" kookus . . . . .	310
" sõre, . . . . .		" palmi . . . . .	260
" Ameerika ja Inglise " 925—		" maapähkle . . . . .	370—
" rukki . . . . .	270—285	" kanepi . . . . .	—250
" püül . . . . .	460—500	" rapsi . . . . .	—
A/S. Rotermanni tehased		Segajõutoit I. . . . .	320
jahu nisu pehme ja sõre . . . . .	800—940	Jahu päevalille . . . . .	310
" . . . . .	—	Tangud sooja . . . . .	345—350
"J. Puhk ja Pojad"		Nisukliid . . . . .	215—228
jahu nisu pehme ja sõre . . . . .	780—945	Rukkikliid . . . . .	—
Nisu, Eesti . . . . .	—	Puuvillane riie, Bjas, . . . . .	ars 48,25—54
" . . . . .	—	" Mitkal, . . . . .	34,50—41,25
Rukis Eesti . . . . .	260—270	Lina, Liivi R. . . . .	pd. 1600—1650
" Poola . . . . .	265—275	" Petseri . . . . .	1950—2000
" Vene . . . . .	265—275	" Võru . . . . .	1800—1900
Kaerad, toidu, Eesti. . . . .	250—260	" Tartu . . . . .	1650—1700
Kaerad Vene . . . . .	260—265	Linaseemne õli 87½ % basis . . . . .	375
Odrad . . . . .	300—310	" . . . . .	450
Odrad harilik . . . . .	275—285	Takud, Codilla I. . . . .	—
Herned, rohelsed, Eesti . . . . .	—	" II. . . . .	—
" Hollandi . . . . .	580—	Kanep I. sort . . . . .	—
Riis, Burma II. . . . .	675	" II. . . . .	—
Kartulid, eksport . . . . .	70—75	Klvisüsi, auru Yorkshire 2k. pest. . . . .	47—48
" piirituse . . . . .	70—73	" Newcastle . . . . .	45—46
Kartulitärklis „Superieur“ . . . . .	650—	" sepa . . . . .	48—49
Plim, pudelites . . . . .	litr. 18—	Koks, valu . . . . .	65—70
Või, eksport I sort. . . . .	pd. 4000—4120	" gaasi . . . . .	85—
" II. sort . . . . .	—	Põlevkivi, I. sort . . . . .	10
Margariin, väljamaa . . . . .	2080—2360	Põlevkivi II. sort . . . . .	7,50
" . . . . .	—	" III. . . . .	5
Kaselin Eesti . . . . .	800—1000	Sinolaat . . . . .	200—220
Juust, „Schweitsi“ kodumaa . . . . .	pd. 2600—2700	Põlevkivipigi . . . . .	200
Munad, eksport I. s. (kast 1440 tk.) . . . . .	15.120—15.840	Raud sordi . . . . .	240—250
" II. s. (kast 1440 tk.) . . . . .	14.400—	" latt . . . . .	—
Kakao, Hollandi . . . . .	2400—2600	" vits. . . . .	335—480
" Inglise . . . . .	2000—2200	Raudplekk . . . . .	370—535
" Ameerika . . . . .	1800—	" tsingitud . . . . .	700—720
Kohvi, Rio, Santos j. n. e. . . . .	5000—5200	Raud talad . . . . .	260—270
Kohvi, Kesk-Ameerika sordid . . . . .	5800—7200	Teras Inglise . . . . .	—
Tee, lahtine, orange Pekoe, Tseilon . . . . .	8200—8600	" Saksa . . . . .	—
" Pekoe, broken, Java . . . . .	—	" nikkel . . . . .	—
" Orange Pekoe, Java . . . . .	7800—8000	" vedru . . . . .	460—520
" Moning, Hiina . . . . .	4500—5200	" valu . . . . .	—
Suhkur, peenike, valge, Dantsigi . . . . .	—	" tööriistade . . . . .	1200—1400
" " Saksamaa . . . . .	670—675	" talla . . . . .	280—300
" " Ameerika . . . . .	—	Malm . . . . .	190—200
" " Tsch.-Slov. . . . .	680—690	Inglistina . . . . .	10000—10500
" " Belgia . . . . .	—	Seatina . . . . .	1400
" " Poola . . . . .	665—675	Vaskplekk, punane . . . . .	3500—3700
" " Jaava . . . . .	—	" valge . . . . .	3300—3500
Siirup, kartuli 42% . . . . .	700—	Tsinkplekk . . . . .	1700—1800
Glükoos . . . . .	700—	Masinaõli, Vene, Nobel nr. 6. . . . .	630—640
Sool, lahtine, Vene . . . . .	50—51	" Ameerika . . . . .	560—600
" Saksa . . . . .	56—58	" Motor . . . . .	720—760
" Hispania . . . . .	—	" Ameerika autoõli . . . . .	950—1200
Heeringad, Yarmouth, „Matties“ tünn . . . . .	4300—4700	" Ameerika Vacuum Oil Co. . . . .	—
" „Matfulls“ . . . . .	5000—5500	Linaseemne õli . . . . .	1650
" „Shotti, „Matties“ . . . . .	5000—5400	Värnits . . . . .	1650—1750
" „Matfulls“ . . . . .	6000—6500	Tsilindriõli, Vene . . . . .	650—950
" Norra Sloe . . . . .	2500	" Ameerika 280° . . . . .	620—630
" Islandi . . . . .	—	" 320° . . . . .	965—1000
Liha, sea, I. sort . . . . .	pd. 1920—2000	Põlevkiviõli . . . . .	180—210
" looma, I. sort . . . . .	800—1200	Nafta, Vene . . . . .	250—255
Pekk, eksport, I s. . . . .	—	" Ameerika . . . . .	218—220
Õlikoogid, linaseemne . . . . .	335	Petrooleum, Vene, sisternid ja vaadid . . . . .	240—250
		" Ameerika . . . . .	240—250



## Tallinna börs kursisedel

Bensiin, Vene . . . . .	pd.	580—620
„ Ameerika . . . . .	”	580—620
Piiritus, eksport. (excl. vaat) fob	ltr.	—
Pesuosoda, väljamaa . . . . .	pd.	220—230
„ kodumaa . . . . .	”	210
Seebikivi 76/77 <sup>3</sup> / <sub>0</sub> , Vene . . . . .	”	530—560
72/74 <sup>0</sup> / <sub>0</sub> , Inglise . . . . .	”	550—575
Värvid, nigrosiin vees sulav, välj.	”	9200—10000
„ tsinkvalge väljamaa . . . . .	”	1350—1750
„ tinavalge . . . . .	”	1500—1920
„ ooker . . . . .	”	350—450
Väetisained, salpeeter, Norra . . . . .	”	—
„ Tshiili . . . . .	”	—
„ superfosfaat 17—18 <sup>0</sup> / <sub>0</sub> . . . . .	”	—
„ 18—20 <sup>0</sup> / <sub>0</sub> . . . . .	”	—
„ Thomasjahu 17—18 <sup>0</sup> / <sub>0</sub> . . . . .	”	—
„ . . . . .	”	—
„ . . . . .	”	—
„ Kaalisool 30 <sup>0</sup> / <sub>0</sub> . . . . .	”	—
„ 40 <sup>0</sup> / <sub>0</sub> . . . . .	”	—
„ Kainiit 12 <sup>0</sup> / <sub>0</sub> . . . . .	pd.	—
Väävelhapuammoniak . . . . .	”	—
Lubjalämmastik . . . . .	”	—
Paber, rotatsioon . . . . .	”	440
Tsement, Portland, Port-Kunda	”	—
pütt 10 pd. 10 naela . . . . .	pütt	830
Tsement, Aseri . . . . .	”	770
Kriit, toores . . . . .	pd.	—
pestud . . . . .	”	120—124
Asfalt . . . . .	”	120
Kivitõrv . . . . .	”	—
Puutõrv . . . . .	”	—
Lubi . . . . .	”	50
Kips, tükkides . . . . .	”	25
jahvatatud . . . . .	”	35
krohvimise . . . . .	”	45—70
Telliskivid, I. sort, tuhat. . . . .	”	5500 6000
Tuletikud, origin. kast (5000 toosi)	”	4900—5500
Tallanank, Eesti nahast . . . . .	”	5400—5600
Ameerika nahast I. s. . . . .	”	6000—6600
„ II. s. . . . .	”	5400—5600
Puumaterjalid, D/BB . . . . .	”	—
propsid; 7×7 . . . . .	”	—
liiprid . . . . .	”	—
Põletispuud, sega 20 <sup>0</sup> / <sub>0</sub> okaski, k.sld.	”	—

### Prahid :

<b>Lina</b>		
Tallinn — Stettin . . . . .	tonn sh.	18/—
— Ghent . . . . .	”	23/—
— Dundee . . . . .	”	35/—
— Belfast . . . . .	”	—
<b>Takud</b>		
<b>Puumaterjalid D/B/B/ Standard</b>		
Tallinn — London . . . . .	sh.	48/—
— E. C. C. P. (Ingl. Ida ja	”	—
Lääne rand) . . . . .	”	44/—
— Antwerpen . . . . .	”	36/—
— Southampton . . . . .	”	50/—
— Manchester . . . . .	”	55/—
<b>Segakaup</b>		
Tallinn — Stettin 25 <sup>0</sup> / <sub>0</sub> talve	”	—
juurdemaks . . . . .	tonn sh.	12—25/—
— London . . . . .	”	—
— Stockholm . . . . .	Rk.	10—35/—
<b>Või</b>		
Tallinn — Stettin . . . . .	tünn sh.	1/6
<b>Kartulid</b>		
Tallinn — Stockholm . . . . .	tonn Rk.	8,50

		21.XII.	23.XII.	28.XII.
1 dollar	O.	372	372	372
	M.	375	375	375
	T.	—	—	—
1 naelsterling	O.	1805	1805	1805
	M.	1820	1820	1820
	T.	—	—	—
100 Saksa riigimarka	O.	8850	8850	8850
	M.	8975	8975	8975
	T.	—	—	—
100 Soome mrk.	O.	937	937	937
	M.	947	947	947
	T.	—	—	—
100 Rootsi kr.	O.	9975	9.975	9.975
	M.	10.075	10.075	10.075
	T.	—	—	—
100 Daani krooni	O.	9160	9170	9170
	M.	9360	9370	9370
	T.	—	—	—
100 Prantsuse frk.	O.	1390	1360	1360
	M.	1440	1410	1410
	T.	—	—	—
100 Holl. gulden.	O.	14.975	14.975	14.975
	M.	15.200	15.200	15.200
	T.	—	—	—
100 Latti	O.	7150	7150	7150
	M.	7250	7250	7250
	T.	—	—	—
100 Czechosl. kr.	O.	1105	1105	1105
	M.	1130	1130	1130
	T.	—	—	—
1 Eesti kroon	O.	—	—	—
	M.	—	—	—
	T.	100	100	100
100 Itaalia liiri	O.	—	1510	1510
	M.	—	1550	1550
	T.	—	—	—
100 Norra krooni	O.	7460	7500	7500
	M.	7660	7700	7700
	T.	—	—	—
100 Belgia franki	O.	1695	1695	1695
	M.	1735	1735	1735
	T.	—	—	—
100 Helveetsiafr.	O.	7175	7175	7175
	M.	7275	7275	7275
	T.	—	—	—
1 Tschervonets	O.	1905	1905	1905
	M.	1935	1935	1935
	T.	—	—	—
1 Austria shilling	O.	52,50	52,50	52,50
	M.	54,00	54,00	54,00
	T.	—	—	—
1000 Ungari kr.	O.	5,05	5,05	5,05
	M.	5,30	5,30	5,30
	T.	—	—	—

# E e s i P a n k

**Osakonnad kõigis maakonna-linnades.**

Arvele seis 30. novembril 1925. a.

## A k t i v a :

Kassa a) pangatähed	413.091.500.—	
b) riigikassatähed, vahetus-		
raha jne. . . . .	319.502.642.50	732.594.442.50
Väärtpaberid . . . . .		109.215.786,—
Kulla arve väljamaal . . . . .		458.762.752.—
Välisvaluuta . . . . .		54.699.439.—
Laenuid välisvaluutas . . . . .		225.687.406.—
Diskondeeritud vekslid . . . . .		1.736.310.362.—
Konto-korrent arved . . . . .		3.087.550.153.—
Akkr., garant. ja muud laenuid . . . . .		548.836.092.50
Mitmesugused nõudmised . . . . .		841.894.803.—
Väljamaa korrespondendid „Nostro“ . . . . .		485.472.691.50
Korrespondendid välisvaluuta „Loro“ . . . . .		91.729.496.—
Korrespondendid „Loro“ . . . . .		3.842.—
Osakonnad . . . . .		138.922.821.50
Mitmesugused arved . . . . .		322.472.874.50
		<u>8.817.052.964.50</u>
Vääritudes depoons . . . . .		2.556.307.850.—
Inkasso dokumentid . . . . .		318.931.632.—

## P a s s i v a :

Põhikapital . . . . .	250.000.000.—
Tagavarapakital . . . . .	207.945.760.—
Kustutuskapital . . . . .	4.397.466.50
Pangakassa . . . . .	2.250.000.000.—
Riigikassa . . . . .	2.792.190.745.50
Hoiusummad . . . . .	1.704.692.931.50
Väljamaa korrespondendid „Nostro“ . . . . .	9.854.829.—
Korrespondendid välisvaluuta „Loro“ . . . . .	240.134.224.—
Korrespondendid „Loro“ . . . . .	13.832.770.50
Akreeditiivid ja garantiiid . . . . .	497.945.834.50
Osakonnad . . . . .	128.213.482.50
Mitmesugused arved . . . . .	717.974.920.50

8.817.052.964.50

Juhatus.

**Pank toimetab kõiki pangapratsioone kodu- ja väljamaal.**